Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 95. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS. No. 95. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 15, 1952. VOL. LX

74,000 БЕЗДОМНИХ ВНАСЛІДОК ПОВЕНІ В 9 СТЕЙТАХ

Омага, у стейті Небраска. — Ріка Мизурі пошкодила прибережні міста найбільш руйнуючою повінню в історії своїх виливів, загрожуючи досі найбільше містові Сію Сіти й містові, Кансил Блофс, у стейті Айова. Висота води мала дійти до свого вершка у цій околиці в четвер, одначе є познаки, що це станеться в середу. У стейті Омага ріка перейшла вже висоту 24.6 стіп, тобто такий стан, який був під час найбільшого досі звісного її впливу в 1881 р. Передбачують, що цим разом стан води в ріці Мизурі в цій околиці підснесеться до 30 стіп. Прибережні тами для стримання виливу високі на 26.6 стіп, а резервові прибудови на дальших п'ять стіп. Увесь простір величини 100 квадратових миль між Сію Сіти й Омага, залитий водою. В місті Сію Сіти, що охоплює нормально 6,000 жителів, залишилася тільки горстка. Всі інші втікли. Червоний Хрест, що займається несенням рятунку для втікачів, стверджує, що внаслідок повені потерпіло 19,349 родин, які разом охоплюють 74,000 осіб. Вони розміщені понад ріками в стейтах Айова, Небраска, Монтана, обидвох Дакотах, Небраска, Мизурі, а теж і в Канзас та Мінесоті. У місті Савт Ст. Пол заборонено дальше постачання худоби до різень, бо там ріка Місісіпі почала показувати свою силу. Побоюються, що кожної хвилини можуть не витримати греблі над рікою, хоч населення працює гарячково над їх скріпленням. Вилив ріки Мизурі тягнеться довжиною на 1000 миль, починаючи від стейту Савт Дакота аж до стейту Канзас і стейту Мизурі. Повінь спричинена топленням снігів у Монтані і в Дакотах після надзвичайно густої зими цього року. Досі не було можливости навіть приблизно обчислити шкоди з повені. На разі найважнішою справою є недопустити до гіршого нещастя і заопікуватися втікачами з околиць, навіщених повінню.

Великодні урочистості під подувами холодного вітру

Перший день Великодня населення ЗДА відзначило масовою участю в церквах на урочистих богослуженнях. Ці богослуження відбулися у неділю передполудням, у супроводі урочистих церковних дзвонів. Зокрема у Ню Йорку маси вірних виповнили катедральну церкву св. Патрика і побіжну церкву св. Томи. По закінченні відправ, що її в катедрі св. Патрика очолював кардинал Спелман, маси народу, вийшовши з святинь, получилися разом й утворили традиційне багатобарвне зібрання на П'ятій евеню. Проте непевна погода та прикрі пориви вітру спричинили зменшення учасників походу, в порівнанні з минулим роком. За обрахунками поліції, присутніх на П'ятій евеню було до пів мільйона люду, себто на сто тисяч менше ніж минулого року. Неприхильну погоду особливо відчули пані, що мусіли свої вибагливі строї прикрити зовсім невідповідними доповненнями. — У Вашингтоні президент Труман був присутній на ранній службі в епископальній церкві св. Джана, недалеко Білого Дому. Пополудні президент був присутній при роковій урочистості біля пам'ятника Джеферсона, — третього президента ЗДА, з нагоди 209 річниці з дня його народження.

Президент дозволяє на провірку податковців з департаменту справедливости

Вашингтон. — През. Труман дав дозвіл правничій підкомісії Палати Репрезентантів провірити податкові викази, виповнені урядовцями департаменту справедливости і в цій цілі дозволив підкомісії переглянути ці викази, які досі були недоступні для Конгресу. Одначе президент попередив, що слідство не буде безконечне, тільки обмежене. Одночасно президент видав доручення для голов усіх виконних департаментів і агенцій, щоб вони співпрацювали з підкомісією в границях найбільшої спроможности. Зате предсідник підкомісії, вимагаючи предложення йому податкових виказів, має обов'язок подати на письмі, що він саме хоче найти в якімсь документі і подати доказ, на якому закид проти когось опертий. Комісія складається з семи осіб. Вона зажадала на початок податкових виказів двадцяти осіб, між ними звільненого генерального прокурора, Гаверда Дж. МекГрата.

АДВОКАТ РОМАНИШИН НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Нюарк. — В понеділок, 14-го квітня ввечорі, мав виступити на телевізії відомий американсько - український діяч — головний радний Українського Народного Союзу, адв. Іван Романишин. Його виступ з'язаний з правиборами в стейті Ню Джерзі і він підтримує кандидатуру — ген. Двайта Айзенгавера на президента країни з Республиканської партії.

ЗНЕСЛИ ДОТЕПЕРІШНЮ ЗАБОРОНУ НА ПОШИРЕННЯ ТЕЛЕВІЗІЇ

Вашингтон. — Федеральна Комісія Комунікацій знесла заборону на поширення телевізії, що була в силі від трьох з половиною років. Від тепер передбачується несподіваний розвиток телевізійної промисловости. Комісія забезпечила місце для відкриття 2,053 нових телевізійних станцій у 1,291 містах по всіх закутинах Злучених Держав, в її територіях і посілостях. Це вироблено, щоб удоступнити телевізію для всього населення. Досі існує в ЗДА тільки 108 станцій, які висилають свої образкові програми і то в більшості частині на сході. Програми передаються повітряними хвилями на такий лад, як радієві програми, а їх передача йде повітряними шляхами званими „канал" (ченел). Комісія станула на становищі, що телевізію треба використати для виховних цілей, окремо від торговельних чи бизнесових інтересів і для таких програм призначила канали в 242 громадах. Проти цього протестували різного роду бизнесмени, одначе комісія витривала при своїй постанові. Придїл на виховні цілі становить 11.5 відсотків усіх тих повітряних каналів. У Ню Йорку досі існує шість телевізійних станцій, а тепер прийдуть ще дві виховні, отже разом буде вісім. Від тепер телевізія стане на першому місці в розсіванні вістей, а з уваги на картини, які буде передавати, завдасть важкий удар театрам, головно фільмовим.

ЗАВЕРШИЛИ ПЕРЕСЕЛЕННЯ Д.П. ДО ЗДА

Минулої суботи на кораблі „Дженерал Белу" причалила до Ню Йорку остання родина скитальців, завершуючи загальну кількість 339,000 осіб, переселених до ЗДА на підставі т. зв. Акту Переміщених Осіб з 1948 року. Цими „останніми" була польська скитальська родина: Іван Жилка, з жінкою і двома дочками, що їх і видно на фотографії. Жилки запрошені до Білого Дому де матимуть розмову з президентом Труманом.

Остання скитальча родина приїхала до Злучених Держав

Ню Йорк. — В суботу 12 квітня приїхав до нюйоркської пристані корабель Дженерал С. С. Балу, як останній корабель з подорожніми з европейської скитальщини, виїхавши з Бремергафен. Усіх скитальців було 74, а остання скитальська родина, це була польська родина Иосипа Жилки, його жінки і двох дітей — 6 і 3 років життя. З ними покінчився приїзд 339,000 імігрантів-втікачів, що їх допущено до Америки на підставі Акту про Переміщені Особи з 1948 р. Голова Комісії Переміщених Осіб Джан Гібсон привітав родину в причалі ч. 61 на західнім березі Мангаттену, обіцюючи завезти їх на побачення з президентом у Білому Домі. Комісар згадав теж, що з 1,200,000 европейських скитальців після другої світової війни, залишилося ще 150,000 до 200,000 осіб, з яких деякі не зможуть ніколи приїхати до Америки, бо між ними є сліпі, хромі й каліки. Родина Жилків, осяде в Шікаго.

Загальні Збори Кооперативи „Червона Калина", Інк.

Ню Йорк. Н. Й. — В суботу дня 12 квітня відбулися Загальні Збори кооперативи „Червона Калина", Інк. Зборами проводив д-р Никифор Гірняк, що започаткував дискусію в справі кооперативи, яка зачинає свою діяльність на основі нового статуту, достосованого до американських кооперативних законів. Про можливості видавничої діяльності кооперативи „Червона Калина" говорили Євген Зиблікевич, Роман Купчинський, д-р Іван Рудницький і д-р Лука Мишуга. Загальні Збори схвалили діяльність дотеперішньої Дирекції і Управи, після чого прийнято новий статут, в якому пороблено деякі зміни в зв'язку з інкорпорацією кооперативи. Перевибрано Раду Директорів, що діє, згідно з новим статутом, замість давніших Дирекції й Управи. До Ради Директорів вибрані: д-р Никифор Гірняк, Петро Постолюк, Євген Зиблікевич, д-р Володимир Калина, Роман Купчинський, Лев Лепкий і д-р Іван Рудницький. Лев Лепкий повідомив, що кооператива „Червона Калина" плянує в найближчому часі видати книжку під заголовком „Львів", з нагоди недавніх 700-ліх роковин заснування цього міста.

Голова С.У.А. на прийнятті голландської королеви

Вашингтон. — Голландська королева Юліянна під час свого побуту у Вашингтоні була в дні 3-го квітня в гостині в Генеральній Федерації Жіночих Клюбів. Королева бажала познайомитись з американськими жінками та їх організацією, що вже має свою історію в американському жіночому русі. Прийняття, що відбулося в будинку Федерації, мало строго офіційний характер і в ньому взяли участь члени Управи Федерації, голови стейтових організацій та афілійованих товариств, до яких належала теж голова Союзу Українок Америки, п-ні Олена Лотоцька. Гостина тривала одну годину.

Померла Марія Скубова

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, дня 11-го квітня в ночі, тут померла відома громадянка, п-ні Марія Скубова, проживши 73 роки. Покійна народилася в Іванівцях Скалатського повіту, Західна Україна, і в 1906 році приїхала до Злучених Держав уперше. В 1914 році виїхала знову на відвідини в Україну і там захопила її перша світова війна, під час якої Покійна була дуже активна як медсестра в українських арміях. Після війни п-ні Скубова знову приїхала до Злучених Держав та виявляла велику активність в нашому громадському і товариському житті. В останніх роках вона багато допомагала в переселенні скитальців до цієї країни та новоприбулим вже на американському терені. Похорон відбудеться у вівторок, 15-го квітня о год. 9-тій рано з похоронного заведення Петра Яреми до Української православної Церкви при 14-тій вулиці і звідтіля на цвинтар Монт Олівет.

Коналі відмовляється від поновної кандидатури

Вашингтон. — Сен. Там Коналі, демократ з Тексасу і голова сенатської комісії закордонних справ, проголосив, що він не кандидує дальше на перевибір. Він був у Конгресі від 1917 р. і тепер має 74 роки. У сенаті він служив від 1929 р. Проти нього зголосив свою кандидатуру стейтовий генеральний прокурор, Прайс Даніел. Коналі відзначився великою працею під час своєї довгорічної служби. Головою сенатської комісії закордонних справ став вперше в 1941 р. і перебув на цьому становищі до 1946 р. Після поновної перемоги демократів в 1949 р. він наново обняв головство комісії.

РЕВОЛЮЦІЙНА ПАРТІЯ ОСТАТОЧНО ЗДОБУЛА ПЕРЕМОГУ В БОЛІВІЇ

Ля Паз, столиця Болівії. — Кривава революція проти військового режиму, що втримувався в тутешній країні одинадцять місяців, покінчилася остаточно перемогою повстанців, якими керував Віктор Паз Естенсоро, провідник Красної Революційної Партії, зі свого добровільного прогнання в Аргентіні. До перемоги причинилася коаліція цивільних повстанців з столичною поліцією. Цивільні частини стояли під керівництвом Гернана Сілеса Звазо, який обіцяв створити новий уряд. За звідомленнями з попередніх днів, революція була далеко завзятіша ніж з початку здавалося. Агенція Юнайтед Прес твердить, що коло 1,000 осіб втратили життя в боях, а яких 2,000 є ранених, хоч інші звідомлення подають вищі цифри жертв. Бої за столицю тривали дві ночі при світлі місяця. Гарматні вистріли зруйнували багато домів в різних частинах міста. Ген. Антоніо Селеме, який був членом дотеперішнього режиму і перейшов до революціонерів, залишив їх під час боїв і схоронився до чілійської амбасади. Після нього обняв команду над революціонерами сеньйор Сілес. Вирішальну ролю в революційних боях відограв голова юнії шахтарів Хуан Лечін. Переможені провідники дотеперішнього режиму схоронилися до різних чужоземних амбасад. З уваги, що повстання вибухло перед Великоднем, свято заспокоїло пристрасті. На самий Великдень хоронено небіжчиків, що впали в боях. За столицею пішло населення провінцій, признаючи новий тимчасовий уряд під проводом Сілеса, який проголосив себе віцепрезидентом.

МАСОВІ ДЕПОРТАЦІЇ З БУКАРЕШТУ

Париж. — Тут наспіли повідомлення, що комуно-румунський уряд почав поголовну евакуацію Букарешту, столиці країни, та масову депортацію „непродуктивних людей" з неї. На депортацію призначено понад 200,000 осіб, отже приблизно одну п'яту частину населення столиці, яка колись називала себе „Парижем Сходу". Людей депортується щораз більшими масами, тепер понад 1,000 тижнево і ці рати постійно збільшується. Депортованих повідомляють звичайно кілька годин наперед, не даючи їм ані часу ані можности зібрати бодай найконечніші речі. Але населення тепер вже не чекає повідомлень, але завчасу само спаковує свою мізерію та очікує наказу. Депортованих приміщують тимчасово в примітивних бараках недалеко Букарешту, але ще невідомо, де вони остаточно опиняться. Підозрівають, що їх кінцевим призначенням є Сибір. Через евакуацію Букарешту там випорожнюються цілі доми і квартали, які тепер займають совєтські військові і партійні представники та уряди, як теж місцеві партійні організації. Жертвою того нового комуністичного варварства падають головно родини т. зв. воєнних злочинців, колишніх військових та всі, в комуністичному розумінні, „неблагонадійні елементи".

Невдачу в формуванні чужинного легіону приписують Пентагонові

Вашингтон. — Сенатори, — Генрі Кабот Лодж, республиканець і Едвин К. Джансон, демократ, приписують військовій владі невдачу в формуванні американського чужинного легіону з европейських скитальців. Обидва сенатори були співавторами закону, який передбачував творення „чужинного легіону" кількістю 15,500 осіб. Звідомлення з Гайдельбергу, в Німеччині, з попереднього тижня, виявляє, що тільки 220 европейських скитальців прийнято до такого відділу, хоч зголосилося коло 5,000 добровольців. Така нехіть у принимманні збентежила скитальців, як кажуть сенатори, і тому цей проєкт може покінчитися невдачею. Сен. Лодж, який щойно повернувся з Европи, каже, що є втрачена нагода, бо в Европі було коло 2,000,000 слов'янських протикомуністичних втікачів, які можна було притягнути до активної служби при американськім війську. Тому, що американська військова влада не поставилася до цього проєкту прихильно, добровольці позголошувалися до европейських армій на службу.

Представник американських червоних паплюжить власну країну

Лондон. — В. З. Фостер, голова п'ятиколонної комуністичної партії в Злучених Державах, переслав конвенції англійських комуністів окреме послання, в якому змішує з болотом свою власну країну. Фостер виправдується, що жаден представник американських комуністів не може взяти участи в тій конвенції, бо „реакційний уряд Трумана" відмовив їм виїздових віз. Тому Фостер в листі заявляє, що „американський імперіялізм" є найбільшою загрозою для світу та що проти нього треба всіми засобами боротися. Зібраних на конвенції 900 делегатів англійських червоних — впродовж одної минути оплескували заяву Фостера, що ген. Айзенгавер є „реакційним мілітаристом і агресивним імперіялістом".

Д-р Іван Кучерепа вибраний членом міської ради в Торонто

Торонто. — Д-ра Івана В. Кучерепу, 33-літнього лікаря, одноголосно вибрано членом міської ради з 7-ої округи на місце померлого радного Сендерсона. Вибір переведено на засіданні міської ради 31 березня. Д-р Кучерепа, який скінчив медичний факультет в Торонтонському Університеті, є лікарем в західній частині міста. Він дістав 4,531 голосів. На засіданні міської ради, запропоновано лише дві кандидатури — д-ра Кучерепу й Ирла Селкирка. Алд. Дейвідсон, старший радний з 7-ої округи, вніс д-ра Кучерепу, а контрольор Балфур номінував Селкирка. Кон. Балфур, який одиноко голосував за своїм кандидатом, потім передав свій голос для д-ра Кучерепи, щоб його вибір був одноцушний. Д-р Кучерепа є перший українець, що засідає в міській раді в Торонто.

Хоче карати батьків розбещеної молоді

Ню Йорк. — Комісар парків Роберт Мозес заявив, що він домагатиметься від міської Ради, схвалення закону проти розбещеності молоді. Внескодавець пропонує, щоб за вибрики молоді, віком нижче 16 років, були карані їхні батьки. „Вандалізм у нашому місті досяг тривожливих розмірів", освідчив Р. Мозес, вказавши, що молодь особливо нищить парки та не шанує громадського добра.

ТАЄМНИЧІСТЬ ПЕРЕГОВОРІВ ЩОДО ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ

Токіо. — У військових і політичних колах спостерігається більше зацікавлення справою виміни полонених в Кореї з уваги на таємничість, — якою окутана ця справа від деякого часу. Десять днів тому переговори в цій справі перервано за згодою обох сторін та в надії, що в тому часі пощастить найти якусь компромісову розв'язку цих суперечностей. На переговорах до того часу комуністи домагалися примусової репатріяції всіх полонених, тоді коли аліянти обстоювали, що репатріяція повинна відбутися тільки на добровільній базі. Після десяти днів перерви, комуністи два дні тому запропонували аліянтам, щоб переговори в цій справі знову почати. Аліянтський представник заявив, що аліянти „сьогодні" до таких переговорів ще не приготовані, але з його слів виходило б, що переговори могли б зачатися в найближчих двох-трьох днях. Існує загальне переконання, що комуністи й аліянти могли або можуть прийти до компромісу в тій важливій справі. Деякі натяки на таку можливість робили комуністичні радіостанції, повідомляючи, що вони запевнять повну безкарність навіть тим полоненим, які під час полону активно виступили проти комунізму та відмовлялися від повороту. Тоді виникли побоювання, що аліянти могли б піти на такий „компроміс" і в заміну за комуністичні запевнення погодитись на примусову репатріяцію, але проти такої можливости солідарно виступила американська і міжнародна публічна опінія. Опісля були повідомлення, — що комуністи готові погодитися на примусову репатріяцію тільки тих полонених, що були на аліянтській листі з 18 грудня та на якій не було досить великої частини тих, що бажають вертатися під комуністичну владу. Попереднього дня з Вашингтону наспіли оптимістичні повідомлення, що переговори в справі перемир'я можуть бути успішно завершені вже до кінця цього місяця та що цей оптимізм базується власне на можливостях компромісу в справі полонених.

В Кореї збито сім ворожих літаків

Корея. — В повітряних боях над Північною Кореєю аліянтська авіяція збила вчора сім ворожих боєвих літаків, не віднісши жадних власних втрат. Зустріч між аліянтськими і червоними літаками відбулася після одного тижня повної відсутности ворожих літаків в повітрю. На сухопутньому фронті приходило тільки до припадкових перестрілок між патрульними відділами. Попереднього дня ворожа піхота перевела кілька пробних атак в районі ріки Пухан, але всі вони були відбиті.

Арабські країни і американська допомога

Бейрут, Ливан. — Знаний четвертий пункт технічної допомоги відсталим країнам з програми президента Трумана досі майже ще не був здійснюваний на терені арабських країн. Сталося воно так тому, що не вияснено досі політичних проблем, зв'язаних з уділюванням допомоги і тому не зужито навіть тих сум, що були ухвалені американським конгресом. Арабські держави з недовір'ям відносяться до допомогового статуту, який може викликати враження, що передумовою користання з допомоги мала б бути охота перейти на сторону держав, що творять „вільний світ", який звернений проти комуністичних держав. Ще далі пішов прем'єр Іраку Могаммед Моссадек що згідний прийняти гроші з допомоги на основі четвертого пункту, тільки згідно „з своїми власними умовами".

Боротьба білих за владу в Південній Африці

Кептавн, Південна Африка. В Південній Африці, згідно з кореспонденцією „Ню Йорк Таймса", дві партії білих ведуть завзяту боротьбу за те, щоб на довший час здобути контролю над країною. Тепер при владі Партія Націоналістів, яких провідник Данило Ф. Малян стоїть на чолі влади, виграла перемогу над так зв. З'єднаною Партією покійного Смаtса, а тепер її провідником являється Джекобус Г. Н. Стравс. Партія Націоналістів складається з потомків голландських бурів, що їх перед 50 роками завоювали англійці. Ця партія хоче за всяку ціну скинути навіть тінь англійської влади над Південною Африкою, вона проти 8,5 мільйонів чорних, які не мають жадних конституційних прав, а також хотіла б змінити в свою користь конституцію в той спосіб, щоб скасувати рівноправність англійської мови з „африканською" та змінити виборчі права „кольорових", себто мішанців, яких там нараховується 1,038,000, а з них 55,000 мають право голосування, як еліта кольорового населення. Партія З'єднаних хотіла б затримати Південну Африку в найтіснішому зв'язку з британською громадою народів, вона також проти чорних, але не так різко, як Партія Націоналістів.

ЕСПАНІЯ ПРОДОВЖУЄ АКЦІЮ В СПРАВІ ТАНЖЕРУ

Мадрид. — Еспанський уряд продовжує свою дипломатичну акцію в справі здобуття контролі над поліційними силами в Танжері, поставивши цю справу в центр своєї теперішньої закордонної політики. Попереднього тижня еспанський уряд звернувся в цій справі дипломатичними нотами до західних великодержав, а вчора передав подібні ноти вісьмом іншим західним країнам, які підписали міжнародний договір в справі управління Танжеру. Еспанія домагається привернення так званої контролі, згідно з договорами в 1923 і 1928 рр., та на підставі яких Танжер був під спільною еспансько-французькою контролею. Під час другої світової війни, коли німці окупували Францію, Еспанія сама зайняла Танжер, але в 1945 році договором між Злученими Державами, Британією, Францією і Совєтським Союзом встановлено міжнародну контролю, з участю Совєтського Союзу, що тепер має в Танжері своїх „спостерігачів". Еспанія намагається змінити це положення, обвинувачуючи, що совєтські агенти в Танжері у великій мірі причинилися до арабських націоналістичних заворушень у французькому й еспанському Марокко. В поінформованих колах вважають, що Злучені Держави дадуть свою тиху згоду на теперішні домагання Еспанії, щоб позбутись совєтської агентури з безпосереднього сусідства Гібральтару.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ШКІДЛИВІ ТЕНДЕНЦІЇ

В останніх часах та з різних нагод у вільній українській пресі по цей і по той бік океану багато пишеться про Америку, американський нарід, американське життя та американські порядки, як теж і про американське відношення до різних українських справ і подій. Це без сумніву позитивне явище, що український загал інтересується країною і народом, яка вибилася на передове місце в світі і стала символом всіх найкращих прагнень людства: волі, добробуту і народоправства. В цих українських писаннях зустрічається багато бистрих спостережень та влучних підкреслень наявних в кожній країні і серед кожного народу позитивних і негативних моментів і проявів. Проте, в них спостерігається теж низку шкідливих тенденцій, які можуть не мати жадного значення для самої Америки, але які можуть дискредитувати тільки самих українців. Власне тому хочемо звернути на це увагу.

Не називаючи по імені ані газет, ані авторів, наведемо для прикладу деякі загальні факти. Одна европейська українська газета від деякого часу залюбки друкує фантазії одного відомого українського публіциста, який в Америці ніколи не був, який про Америку — як це виходить з його писань — не має зеленого поняття, але на підставі однобічних пресових повідомлень, листів та власних „міркувань" творить справжню легенду про Америку, яка не має нічого спільного з дійсністю. Інший автор, що сам недавно приїхав до Злучених Держав та поза Ню Йорком і околицею не багато міг бачити, друкує в одній канадійській газеті подібну легенду про американську молодь і виховання. Ціла низка інших газет в такій чи іншій формі замашисто критикує американську демократичну систему. В усіх цих випадках або генералізується цілком відірвані випадки, або робиться висновки порядком сумнівної логіки та діялектики. Деяких з тих писань не посоромився б і відомий совєтський пашквіліст Ілля Еренбург, що після відвідин в Америці наплодив в совєтській пресі нісенітниць, що їх американські газети передруковували для розваги своїх читачів.

Які можуть бути причини і наслідки таких тенденційних писань? Немає жадних причин підозрівати, що тут мається до діла зі злою волею. Перечитуючи уважно ті статті приходиться до переконання, *що вони є наслідком плиткости, дилетантизму та своєрідного прояву почуття власної меншевартости і залишків рабської психіки.* Цього не можна б твердити, коли б в статтях говорилося про враження чи про випадки. Але коли ці враження подається як твердження і факти, або коли випадки генералізується, то це прогріх безвідповідальної публіцистики, яка може принести тільки шкоду.

Критика в Америці має почесне право громадянства. Добрі речі і події тут самозрозумілі, які занотовується і переходиться над ними до порядку дня. Так і повинно бути. Натомість всілякі негативні прояви цілком правильно підпадають під найбільш скрупулятний розгляд публічної опінії, бо це є найкращим засобом боротьби проти них. Америка сама найбільше і найсуворіше себе критикує. Але це в жадному разі не можна брати за аксіому цілого американського життя та робити з того большевицький висновок про „гнилу демократію". Америка — це країна контрастів. Як побіч сто-кілька поверхового будинку Емпайр Стейт в Ню Йорку стоїть дво-поверхова хижа, так і біля всіляких негативних хиж в американському житті стоять багато поверхові вартості і досягнення. Американці знають про ті фактичні і символічні хмародери й тому говорять переважно про хижі, щоб їх позбутись. Але невже ж може поступати так само й чужомовна преса, призначена для чужого читача? Вона ж цим шкодить тільки своїм читачам, бо вводить їх в блуд. Один чи другий такий запальчивий критик Америки, що вихопився недавно з неволі, думає собі, що він виявить свою „демократичну зрілість" тим, що критикуватиме. Ще інший, можливо, хоче доказати іншим, дивіться, мовляв, який я герой, що потраплю Америку критикувати. Поминаючи це, що в американських обставинах для критики власної жінки треба мати більше геройства ніж для критики країни, такий „герой" забуває, що критика одне, а паплюження друге. Він теж забуває, що таке безпідставне паплюження, а то й смішні кивання пальцем в чоботі на Америку в результаті паплюжать не тільки його самого, але й його вужче чи ширше оточення. І в цьому найбільша шкідливість тих тенденцій в деякій частині української преси.

КОМУНІСТИЧНИЙ НАСТУП В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

Зірвання дипломатичних зв'язків Куби з Совєтами і вісті про підготову секретаря стейту Діна Ачесона відвідати республіку Бразилію, звернули на себе увагу політичного світу своєю несподіваною швидкістю, з якою ці події, одна по одній, наступили. Не знати, чи це зв'язане з виїздом совєтського амбасадора з Куби, хоч загально відоме, якою великою небезпекою була комуністична агітація, яку розвинула совєтська амбасада з Куби в республіках Латинської Америки. Кореспонденти, що прослідили давно відносини на Кубі, стверджували нераз, що там живе тільки „півтора совєтського громадянина", а в амбасаді працюють сотні урядовців. Отже само собою виринало питання, чим зайняті оці совєтські „д и п л о м а т и чні" агенти.

Не зважаючи на те, що уряди південно-американських республік ворожо наставлені до комуністів, про комунізм в цих країнах пишуть газети тепер більше ніж колинебудь давніше. Пишуть про це й з Бразилії, а при нагоді виїзду совєтського посла з Гавани, стверджено, що на Кубі намножилося аж 150,000 комуністів. Коли там усього населення нараховують 5,200,000, то пропорціональна кількість комуністів може занепокоїти неодного сусіда. З інших країн Латинської Америки теж надходять звідомлення про енергійну діяльність комуністичних агентів, а це мусить насторожити увагу самих громадян тих країн і спонукати їх до якоїсь протиакції.

Притоку до протикомуністичного діяння в тих країнах дала комуністична „Континентальна Конференція Миру", яку вони скликали підпольно до Монтевідео, в республіці Уругвай, десь між 11 і 16 березня, як це твердить Москва, хоч уряди сусідніх республік, Аргентіни, Бразилії, Чіле, й Уругваю заборонили делегатам із своїх країн виїхати на цю конференцію. Урядово навіть твердять, що конференції не було і що комуністи тільки чваняться своєю силою в згаданих республіках, одначе Москва через свої радієві програми вітає посилення комуністичної діяльности в цих країнах з нагоди згаданої конференції і попереджає про новий вияв комуністичної сили з нагоди наступного комуністичного з'їзду, підготуваного на 8-го травня для відсвяткування кінця другої світової війни.

Економічна конференція, скликана Москвою, дала другу притоку до комуністичної рухливости назверх. Урядово всі південно-американські республіки відмовилися брати в ній участь, одначе приватно говорять, що багато делегатів, головно з Аргентіни, помандрувало в Москву. Це можливе тому, що латинсько-американські інтелектуали, щоб виказати своє значення в країні, хочуть пописуватися зв'язками з закордоном, а саме тепер трапилася їм нагода. В Аргентіні згадують навіть по імені Феліпа Фрейре, професора університету, як делегата на московську економічну конференцію.

Ці справи слідить тепер вашингтонський уряд і старається щось придумати, щоб запобігти дальшому поширюванні комуністичних впливів у країнах на південь від Ріо Гранде. В політичних колах країн південної Америки назріло переконання, що диктатори тоді валяться, коли господарський стан їхньої країни лихий, бо тоді конституційні елементи набирають сили. Тоді саме й комунізм виринає на денне світло, щоб виявити свою силу. Якщо демократія не подбає про виявлення своєї сили в таких випадках, тоді або комуністи, або мілітаристи посягають по владу.

Тепер демократичні елементи мають осередню точку опору, а саме Точку Четверту програми президента Трумана, бо при її допомозі можна наладнати економічні відносини у відсталих країнах. Одначе, на перешкоді цьому стоїть націоналізм країн Латинської Америки, що виявляється віддавна страхом перед „гігантом з Півночі". Комуністи хапаються цього традиційного упередження до Злучених Держав, роздувають його до ще більших розмірів і страшать населення, що ЗДА хочуть економічно опанувати всі південно-американські країни, а їхнє населення повернути в невільників. Вони розвинули тепер велику агітацію в республіці Чіле, де Злучені Держави помогли відбудувати експлуатацію міді своїми інвестиціями, а тепер роблять старання, щоб перевести подібні проби з експлуатацією природніх ресурсів у Бразилії. Цю комуністичну пропаганду використовує зручно президент Аргентіни, хоч він самий ворожо наставлений до комунізму. Мабуть революція в Болівії дістала підтримку від аргентінського уряду, бо там поробили американці з Злучених Держав зв'язки з місцевими підприємцями для розбудови природних багатств. Таке діяння в свою чергу відбивається на сусідній Бразилії і тому зовсім зрозуміло, що секртар стейту Дін Ачесон мусить придумати способи для втримання постійної приязни з Бразилією й іншими країнами Латинської Америки.

Україна в англійськім романі

Відомий англійський письменник Філіп Гіббс (Gibbs) видав свій роман у Лондоні під назвою: Behind the Curtain (По той бік Заслони). Гіббс — автор численних романів і політичних праць, його стиль живий, він у своїх повістях порушує часто, живі проблеми сучасности. Тому круг читачів Гіббса великий. В названому романі автор описує життя совєтського громадянина Володимира, що був сином росіянина і матері — англійки. У XXV. розділі роману знаходимо опис голоду в Україні з р. 1933. Відомо, що велика частина світової преси не помітила тоді винищування українського народу урядом комуністичної Москви. Саме підчас голоду їздив на Украніу відомий французький політик Едвард Ерріо, який теж голоду там не побачив...

З тим більшим задоволенням подаємо уривок із книги англійського автора, який тепер, майже 20 років після голоду в Україні, нарисував понуру картину пекла на землі, що утворив російський комуністичний режим на нашій нещасливій батьківщині.

Василь Демченко, комуніст, один із героїв роману проїздить із Києва в Москву тягаровим поїздом. Його приятель — Володимир — зустрів Василя радісно. При тім був і батько Василів, Петро Демченко. Володимир привітав друга, але Василь почав тяжко хлипати.

„Василю, любий, друже, що сталося?... Чи ти нездужаєш?". Також мати Василева побачила свого напівзомлілого сина і скрикнула: „Василю! Чом ти виглядаєш такий хворий?"

Василь ледво промовив: „Я прийшов із пекла. Із пекла на землі... Батьку, я був у пеклі. Я бачив пекельні діла. Все це диявольське. Це чорти, що роблять такі діла".

„Що ти нам оповідаєш? — питався строго батько. Що є диявольське? Хто вони — чорти?"

„Чорти є тут", — сказав Василь. Вони тут, у Москві. Вони в Кремлі. Вони сидять у Кремлі, без пощади і без жалю".

„Мовчи, Василю", крикнув батько. Він знав, що за ці слова була б смерть усім, коли хтось підслухав. Старий зачинив двері. Син почав оповідати.

Він бачив в Україні смерть тисяч людей з голоду, дорослих і дітей.

„Для них нема надії". Нема харчів. Мертві лежать непоховані... Вони кричать за милосердям, але ніхто не чує. Вони благають Бога, але Бог не чує. Я бачив це. Я ходив по селах смерти. Дід упав мертвий до моїх ніг. Дядько Григорій сам собі смерть заподіяв... Вони дали мені всю свою їжу, — казав Василь. Вони обманили мене, казали, що мають доволі. Дід умер тому три тижні. Він був тільки шкіра і кості, як і інші. Баба померла, як ми з дядьком Григорієм не були дома, а вночі він сам застрілився. Він сказав мені „добра-ніч", пішов до своєї кімнати, і я почув вистріл".

Василь пильно дивився на свого батька і в його очах було страшне обвинувачення:

„Ви знали!" — сказав він. Ви чули, що сталося в Україні. Чом ви не сказали мені правди, тату?

— „Я не знав нічого", — відповів батько. „Я чув тільки поголоски, я думав, що то неправда".

— „Які поголоски? — питався Василь, мовби він був суддею свого батька...

— „Я чув, що вони забирали зерно у селян, навіть насіння для сійби. Я чув про голод в Україні. Голод є завсігди в Росії то там, то там. Але я не мав поняття про правду. Твій дід був начальником колгоспу. Я думав, що йому живеться добре. Тому я послав тебе до нього. Чом ти мене так обвинувачуєш?... Ти дивишся на мене, Василю, мав би я був винний за те, що сталося".

„Ми всі винні!" — крикнув пронизливо Василь... Ми всі винні, що звемося комуністами. Ми, що слухаємо наказів із Кремля... Як ми можемо жити в Москві, коли вони умирають в Україні? — питався Василь. Чи ми не спільники злочинства, коли ми живемо в Москві, не турбуючись тим, що діється з мільйонами наших власних братів і мільйонами дітей, які, як я кажу, умирають!"

Василь перший приніс вістку про ввесь той жах. Тепер прибули втікачі з України з оповіданнями про людьми зроблений голод, як його названо, але їх було небагато, і вони відважувалися тільки пошепки казати знайомим, яким могли довіряти, а деколи і не мали б довіряти, бо вони були арештовані тайною поліцією за ширення шкідливих і перебільшених вісток, з протидержавними намірами...

У Москві було що їсти. Краще було не оповідати про це. Було безпечніше не думати про це"...

Автор роману подає розмову двох молодих комуністів — Василя (українця) і Володимира (росіянина). Володимир хоче вірити, що комуністичний уряд готував харчові запаси для армії, щоб відбити напад Японії, якого Москва ніби сподівається. Але Василь розбиває ці хитромудрі міркування. Він не знаходить виправдання для політики Москви, яка нищить голодом українську людність, від старого до малого, забравши з України всі харчеві засоби. Василеве чуття бунтується проти цієї московської „високої політики", що засудила Україну на смерть.

Ф. Гіббс, своїм талановитим пером показав жорстоку, нелюдську диктатуру комуністичної Москви над українським народом. Його книга знаходить усе більше читачів у світі. Авторові належиться подяка від українців за його гуманне діло.

В. Д.

Микола Кокольський

МОРАЛЬ І ПОСТУП

Якщо б старий Сократ встав із гробу і пізнав ту злочинну мораль, якою затроєні широкі людські верстви, він мабуть, заплакав би з жалю над своїм змарнованим життям. Тож він посвятив своє особисте щастя і своє життя навчанню, що правдиве щастя знайдемо тільки в чесноті; що людина повинна дбати про найвище добро, не зважаючи на небезпеки, а навіть на смерть; що ніхто не чинить зла свідомо, а тільки з несвідомости.

Сьогодні минає двадцять четверте століття від того часу, коли на атенськім ринку цей філософ у старім, витертім плащі переконував своїх громадян про слушність своїх ідей. Та сьогодні велика частина людства так само далека від Сократових ідей, як далекі були колись ті атенці, що казали, що він ширить безбожність, поставили його під суд і присудили випити смертну цикуту.

Є в людськім словнику слівце, яке залюбки вживаємо, підкреслюючи свою вищість, а це — прогрес, поступ. Вглянйте в большевицьку пресу чи большевицьку літературу, а побачите, скільки там жонглерства оцим слівцем. Прогресивний їхній суспільно-економічний лад, прогресивна й їхня наука, література, мистецтво, етика. Одним словом, ціле життя большевицького громадянина проходить під знаком великого прогресу на тлі решти зацофаного буржуазного світу.

Відповідь на питання, що таке поступ, не проста. Існує кілька відповідей, залежно від чого виходимо. Соціологія вважає поступом розвиток спільноти в напрямі до того, що вище, що досконаліше, доцільніше, цінніше. Це означення цілком ясне, якщо вийдемо з матеріялістичного погляду на світ і завдання людини, опанувати природу своїм розумом. Але відколи існує філософія, відтоді існують в ній два протилежні погляди на світ і життя, матеріялістичний та ідеалістичний. В обох стрічаємо ряд поважних імен, що розвивають їх, та надають їм щораз досконаліші форми, від примітивного грецького атомізму до консеквентного Гекелівського монізму, від первісного ідеалізму Плятона до абсолютного ідеалізму Гегеля. Ці два погляди існують побіч себе, вони шукають розв'язки того самого питання — існування світу. Нам лишений добровільний вибір між ними і вільно нам приймати один чи другий світогляд. Свобідна воля, наше основне право, за яке треба було зводити важку боротьбу впродовж цілої історії. А чи є свобідна воля в большевицькім режимі? Там же ідеалістичний світогляд проскрибований на рівні зі зрадою держави. В чому ж тут поступ?

Коли розглянемо історію людства під кутом поступу етики, то не маємо бути на що гордими. А тимбільше, якщо порівняємо її з велитенським розвитком технічних наук, з епохальними відкриттями в різних їхніх ділянках.

На шляху двадцятичотирьох століть, від грецької історії почавши, стрічаємо не багато умів, що наче морські ліхтарі вказують людині правильний, життєвий шлях. Один з перших, — грецький філософ Демокрит, якого поняття морального чину дивно наближується до християнського: „Бережися помилок не за страх, а за обов'язок! Морально поступати це не тільки нечинити зла. Бо злом є вже сама думка, вчинити кривду".

Ще заки вспіли принятися моральні засади Демокрита, їх заслоняють торгівці мудрости, софісти своїм вченням про згляднісь моралі, про мораль міцного пястука. Мораль софістів це сильна воля, енергія без усяких скрупулів для осягнення влади і повноти життя. Тепер виступає Сократ, що, з залізною логікою, протиставить софістам засаду про чесноту як безглядне добро.

Новий первень в етику вносить християнська філософія, оперта на науці Христа, що вказав на любов як основу, на якій належить будувати суспільне життя. Філософія не знайшла кращої засади життя понад Христову науку. Навіть з нехристиянського становища вона приємлива, як згідна з законами природи. Бо, понад закон т. зв. боротьби за існування, що відсьвує одиниці менше придатні до життя, існує закон вдержання при життю виду, та якнайбільшого його поширення.

Деякі філософи пробували вишукати нові етичні норми. Та всі їх помисли на ділі нічо інше, як відгрівана, давна справа. Один з тих, що наробив найбільше галасу був Ніцше, який бажав би виховати вищий тип майбутньої надлюдини. В свойому народі найшов він послідовних учнів, що застосували його ідею на практиці та поблагословили світ усіми благами нацистівської моралі. Під етичним оглядом, нацисти вернулися назад до часів грецьких софістів з їх моралю сильнішого.

Большевицька державна система, побудована на насильстві, рівнож відкинула християнський, моральний закон. Для узасаднення насилля, большевицькі ідеологи не силкувалися навіть на такий марний ідеал, як нацистівський. Весь комуністичний терор виправдується чисто матеріяльними користями, та ще такими, що щойно настануть, як запанує комуністичне царство на землі.

Якщо вищий ступінь розвитку людської спільноти мав би іти з большевицького „прогресу", та з р а з к а м и нацистівського чи большевицького „прогресу", тоді направду, не варто було б жити. На щастя, так воно не є. Поза большевицькою тюрмою існує ще вільний світ, де поліція не накидає світогляду, не диктує етичних норм. Тут можемо жити згідно з засадами Сократа, а властиво з Христовою наукою, та боронити її перед ворожим наступом.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

Лев Ясінчук

ОБЛОГА ЛЬВОВА В 1939 Р.

(Уривок з повісті „Данина Молохові").

(4)

Видно німці дійсно близько, бо вже кілька вечорів свистять крісові стрільна. Надлітає сильна ескадра літаків. Бомбардують головний залізничий двірець і залізничі магазини. Хмара диму бухає звідти й полум'я підіймається вгору. Над вечір нова ескадра: бомбардує рафінерію нафти на передмісті Знесіння. Чорний дим клубиться. Сморід заповнює місто. Ніччю багряна заграва освітлює пощерблені мури міста. До Левчука підходить у пивниці один, то другий мешканець камениці, питає, чи на його думку оборониться місто. „Певно, що обороииться".

Де... 18-го дня війни вийшов Левчук з пивниці до свого мешкання. Сусіднє помешкання було відчинене на розтвір і відти говорило радіо. Левчук зачув російську мову. Що це? Вбіг до чужого помешкання, щоб прислухатися. Була це нота уряду СССР вручена польському послові в Москві, вранці 1949 р., 17. вересня:

„Пане посол,

Польсько-німецька війна виявила внутрішній нелад польської держави. Протягом 10 днів військових дій Польща втратила всі свої промислові райони та культурні осередки. Варшава, як столиця Польщі, не існує. Польський уряд розпався і не подає ознак життя. Це означає, що польська держава і його уряд фактично перестали існувати. Тим самим припиняється дія договорів, укладених між СССР та Польщею. Залишена на свої власні сили і позбавлена проводу, Польща перетворилася на друге поле для всіляких випадковостей та несподіванок, які можуть створити загрозу для СССР. Тому, будучи дотепер невтральним, Сов. Уряд не може більше невтрально ставитися до цих фактів.

Совєтський уряд не може байдуже ставитися до того, що єдинокровні українці й білоруси, які живуть на території Польщі, кинуті на ласку долі, залишаються беззахисні.

В зв'язку з такими обставинами, Сов. уряд віддав розпорядження Головному командуванню червоної армії наказати військам перейти кордон і взяти під захист життя й майно населення Західньої України і Західньої Білорусі.

Одночасно Сов. уряд має намір вжити всіх заходів для того, щоб визволити польський народ із погубної війни, куди вкинули його нерозумні керівники, і дати йому змогу знову жити мирним життям.

Прийміть, пане посол, запевнення в повній до Вас пошані.

Народний Комісар Закордонних Справ СССР

В. Молотов".

Сам не вірив своїм вухам. Якась містифікація? Але ні, як? У радіо?! Вбіг до пивниці і секретно переказав вістку своїм. Під вечір говорили вже про це й інші мешканці пивниці. Левчук вдавав, що нібито це сплетня. Залізничник на дерев'яних ногах, якого Левчук підозрівав про донос на себе, що спричинив його арештування, також перечив:

— Що, большевики? Вони мають з Польщею пакт ненаступу! Не хотів узяти до уваги того вислову Молотова, що Польща, яка заключувала договір про ненаступ, дійсно перестала існувати.

— Певно, що так, — відповів Левчук голословно...

На другий день той сам залізничник уже іншої співав: інформував Левчука, що у Винниках стоїть польська кінна дивізія большевиків; вона прожене німців.

Ще одну страшну ніч переночували мешканці у пивниці. Левчук уже поробив там для своїх прічі, що наслідували ліжка. А-ну ж затягнеться. Всі вже навикли до гуку гармат. Нічні стріли з кріса в городі коло камениці Левчука повторюються кожної ночі. Цікаві мешканці камениці пішли раз переконатися, хто це стріляє.

— Це, — кажуть, польський підстаршина сидить собі під деревом і стріляє.

У Левчука блиснула гадка: може це партизан, що ширить переполох і при цьому убив жовніра, за якого арештували його, Левчука й рідню? Хто може знати...

Наступного дня перед полуднем підійшов Левчук до вікна свойого помешкання й крізь стріхате листя пальми у вазоні заглянув, що дієтсья на вулиці (у вікнах не можна було стояти). На вулицях несамовитий рух. Згори міста, від Скнилова, пробжогом проїзджають вози. Що ж це? Прецінь там фронтова лінія. Але може вони їдуть по провіянт, чи воєнний матеріял... Жде. Вози не вертають. Відхиляє обережно вікно й бачить, що з барикади витягають гармати. Кличе Петра, щоб спільно приглядатися. Куди підтягнуть гармати: до Скнилова, чи взад? Підводять коней, запрягають до гармат. В найвищому напруженні заглядають куди їх потягнуть. Перешіптуються з Петром. Гармати їдуть в сторону міста.

— Петруню, поляки тікають.

Оба розцілувалися.

Барикаду розкидають, бо здержує несамовитий рух. Вози повні жовнірів без зброї йдуть в одну й другу сторону. Піші теж без крісів. Дехто вже в цивільному капелюсі на голові, дехто в цивільному плащі. Якийсь старшина йде попід каменицю й обриває свої пагони зі звіздками, відзнаками своєї гідности. Надїзджає на коні сержант. Спиняє коня, скидає сідло й подає сторожеві камениці. Цей виносить йому капелюх. Сержант убірає на голову, сідає на голого коня і чвалає наперед себе.

До вечора спокій. „Ранений" вояк, що весь час сидів у пивниці, вже подужав і поскидав завої з голови.

Людські товпи снуються тепер вулицями, що ведуть до залізничого двірця. А звідти, в сторону міста несуть мішки з покинених військових магазинів і залізничих вагонів та усяке майно придатне й непридатне до домашнього ужитку. Вгинаються спини під тягарем хліба, свічок, цукру, муки, нових мішків, скринь солодощів, військових наплечників, то-що. Інші біжать у противний бік, щоб не запізнитися. Польща не досить, що розпадається, її розкрадають. Ще одна непевність, що трівожить: ніччю може впасти якась польська боївка й наробити пакости. А може...

Стрілів не чути. Місто втихло немов вимерло. Тільки чорні клуби диму стеляться й огняні язики виблискують у пітьмі зі залізничних магазинів і рафінерії нафти. Крізь хмари моргають зорі, немов бажають таємно показати якусь подробицю. Об'ємистий віз з малими золотими колесами то показуються зза хмари, то ховається в ній і заїзджає на своє місце темного неба. Декуди завиє собака. В німому вижиданні всі виглядають досвідку.

Яка доля судилася нам тепер? Правда це, про що ми чували й читали, чи вигадка? — Такі питання завдає неодин сам собі. Але відповід не чути. Її доведеться наживо сприймати.

(Закінчення).

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

М. Крат

ІМПЕРІЯЛІЗМ РОСІЙСЬКОГО „ОСВОБОДІТЕЛЬНОГО ДВІЖЕНІЯ" – ПЕРЕШКОДА В БОРОТЬБІ З КОМУНІЗМОМ

„Просвіта занедбана, культура знівечена і темрава панує скрізь по Україні. І от, посеред таких обставин, коли українець не розуміє навіть своєї неволі, а тільки відчуває її, ми зійшлися до купи і хай навпаки логіці ми виписали на свойому прапору: „Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір Карпатських аж по Кавказькі". Так описував стан України в 1900 році Микола Міхновський. Року 1917 Микола Міхновський в розмові з Антоновичем і Чикаленком, впливовими членами Центральної Ради, благав не підіймати питання про самостійну Україну — „інакше нас знищать без останку".

Того ж року в місяці березні, себто в час, коли настала пора творити власне життя в Україні, проф. Грушевському доводиться випускати в світ книжечку — „Хто такі українці й чого вони хочуть".

26. листопада 1919 року, коли, здавалось, все було скінчено, коли армія танула, як лід на сонці, коли простих козаків і генералів жерли тифозні воші, коли армія Наддніпрянська без набоїв, без плащів і чобіт відходила до кордонів Польщі, а Українська Галицька Армія опинилась під командою ворога, Симон Петлюра зробив такий підсумок наших змагань:

„Ми вступили на арену історії, коли ввесь світ не знав, що таке Україна. Ніхто не хотів її визнати, як самостійну державу, ніхто не вважав нашого народу за окрему націю... признаймося без гордощів, але й без зайвої скромности, що за час нашої боротьби ми створили українську націю".

Тими словами наших визначних людей епохи Великого Зриву поясниться, чому пробуджена бурею революції Україна не мала змоги відразу стати на шлях самостійности і проголошено суверенність нашої Батьківщини не першим, а четвертим універсалом Української Центральної Ради. Не є темою цієї статті глибша аналіза цього факту. Вище наведені слова великих українців достатньо вияснюють питання, — чому ми стратили так багато часу на ступневий перехід зі стану рабства до стану посідання власної держави.

Але були ще й інші причини цього історичного факту. Вони є знані тим, хто поважно інтересується нашою минувшиною, але з уваги на сучасні нам світові федеративні рухи варто пригадати, що ще тридцять три роки тому провідники нашого національного життя розуміли загальносвітове значення ідеї федералізму і вірили в можливість федерації народів сходу Европи включно з народом російським, як рівних з рівними. Власне ця віра була також поруч з браком національної свідомости „приспаного та окраденого" українського народу, причиною, — чому тільки 22. січня 1918 року а не в березні 1917 року проголошено Четвертий Універсал. І навіть тоді наші провідні діячі такої міри, як О. Шульгин, Д. Дорошенко, О. Лотоцький, С. Єфремов на з'їзді партії соціялістів-федералістів (перед революцією „Тов. Українських Поступовців") в травні 1918 року перепровадили постанову, в котрій м. і. говорилося: „I. партія ... визнала державність України і ввесь час в своїй парляментарній та загальній політиці підтримувала цю ідею й сприяла консолідації української держави; II. федералізм містить в собі ідеал того всесвітнього єднання держав, яке тільки й може бути надійною запорукою проти імперіялізму і війни ..."*). Отже нема нічого дивного, що й тепер, коли ідея европейської федерації держав набирає все більшого значення, українські політичні чинники на еміграції декларують своє прихильне ставлення до цього руху. Але ці ж чинники і то всіх політичних напрямків та зо всіх українських земель негативно ставляться до федеративного руху, що його пропагується московською п р о т и большевицькою еміграцією. Коли українські політичні організації узнають у засаді можливість федерації самостійних держав взагалі та можливість приналежности самостійної України до якогось, зараз ближче неокресленого, федеративного союзу, гасло федерації народів сучасного Совєтського Союзу, в в майбутньому відновленої Росії, тими ж організаціями рішучо відкидається.

Ми рішучо відкидаємо акцію А. Керенського, його організацію СОНР та його проєкти плебісциту на землях б. російської імперії, бо там уже давно відбувся плебісцит заліза й крови. Численні резолюції та декларації нашого відношення до нової нібито тактики „білих" росіян є знані українській еміграції. Ці документи перейдуть у історію, як доказ факту, що ця еміграція помимо своєї розсвареності в справах засадничих знаходить спільну мову. Всі партії, всі політичні центри однаково мотивують своє неґативне ставлення до старої московської „пєсні на новий лад", подаючи статистичні, історичні, географічні, економічні та етнографічні підстави ствердження законности та реальности прагнення України жити незалежним від Москви життям. Ці резолюції та декларації напевно доходять до відома керівних мужів західнього світу і заважать, на відношенні світу до нашої боротьби за волю й державність. Але в цій нашій акції, чи краще сказати протиакції мало підкреслювалось один факт, що на мою скромну думку мусить для вільного світу мати найбільше значення.

Цей вільний світ на протязі 6-ти повоєнних років перейшов від дружби з Совєтами до свідомости совєтської небезпеки; згодом на заході почали розуміти, що комунізм є нічим іншим, як однією з форм московського імперіялізму. Дехто з визначних мужів заходу вже знає, що знищити цей імперіялізм можна тільки шляхом допомоги визвольним рухам поневолених Москвою народів та що:

а) Москва є грізна, поки панує над величезними просторами,

б) Москву в цілости перемогти тяжко.

в) Москва перестане бути загрозою для світу, коли поневолені нею народи будуть вільними.

Свідома своїх обов'язків перед Батьківщиною та перед вояками, що й досі не склали зброї перед окупантами еміграція наша виразно зазначила, що визвольні національні рухи ніколи не будуть тільки засобом для рятунку того вільного світу та його способу життя, як то мріють деякі провідні мужі Америки й Европи. Визвольні рухи мають святу ціль — визволення від Москви, демократичної, монархічної чи комуністичної, — для поневолених націй байдуже від якої.

Тим самим вільний світ, що вже визнає визвольні рухи за залізною заслоною важливим фактором сучасної і майбутньої боротьби з комунізмом мусить стати перед дилемою поділу Росії на самостійні національні держави, що будуть федеруватись, коли схочуть і з ким схочуть. Російська еміграція належно оцінила сучасне положення, що може бути невигідним для її великодержавницьких тенденцій, і старається його змінити, підсуваючи замість ідеї визволення народів Сходу Европи від усякого московського панування ідею створення воюзу визволення від комунізму, при чому в тому союзі та в цій боротьбі з червоною Москвою провід був би в руках московської еміграції, а доля поневолених народів мала б бути вирішена згодом, уже по ліквідації комунізму. Є всі дані твердити, що російська еміграція так, як колишні „бєлиє" першою своєю метою уважають боротьбу за „єдину, неподільну Росію", а не боротьбу з світовою загрозою комунізму. Тому треба пригадати вільному світові, що 33 роки тому російські протибольшевицькі організації вже запропастили тогочасну визначну допомогу заходу, оказану їм для боротьби з большевизмом і тому вона скінчилась невдачею, а сучасне критичне положення світу є наслідком тогочасної помилки заходу.

Коли цей, для нас незаперечний а світовою опінією забутий факт буде доведений до відома опінії Заходу, позиція московської еміграції ослабиться, збільшиться значення політичних представництв поневолених народів і підготовка до боротьби з комунізмом стане на єдиний реальний шлях.

Завданням цієї статті є власне — доказати фактами з минулого цю тезу.

(Далі буде)

*) І. Мазепа — „Україна в вогні і бурі революції", част. 1, стор. 32.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Концерт проф. Романа Савицького

Дня другого квітня ц. р. відбувся в Settlement Music School в Филаделфії концерт пяніста Романа Савицького, що є професором цієї школи. Це вже третій з черги концерт проф. Савицького в цій школі і треба ствердити, що за кожним разом можемо бачити більше заінтересування так грою виконавця як і українською фортепіяновою музикою, що її дуже часто вперше виконує наш пяніст.

На останньому концерті Савицький виконав Варвінського прелюдію b-moll (Хорал) і вперше на американському континенті концертову парафразу увертюри до опери Лисенка „Тарас Бульба" в обробці Левка Ревуцького. Реакція публіки на виконання цих творів була жива, а на прийнятті, що було після концерту, представники американського педагогічного світу домагалися додаткових інформацій про українську, а зокрема українську фортепіянову, музику. В зв'язку з тим запропонували проф. Савицькому дати низку відчитових концертів про українську фортепіянову музику на терені американських шкіл у Филаделфії.

Музиколюб

Дітройт, Міш.

Відділ Українського Лікарського Товариства

Від року існує в Дітройті відділ Українського Лікарського Товариства. Дня 30. м. м. відбулися чергові загальні збори товариства з таким перебігом: Зборами проводила дотеперішня заст. голови, д-р Софія Парфанович; секретарював д-р Лев Обушкевич.

Після відчитання привітів і важніших письм, відбувся науковий доклад д-ра Л. Обушкевича на тему: „Операції, виконувані на серці й великих судинах". Доклад дуже цікавий та поданий в скороченні; приявні висказали побажання щоб прелеґент виголосив його в цілості на ширших сходинах членів.

З касового звіту, що його подав д-р Д. Ткачук, приявні довідалися, що Т-во має 28 членів, що були обтяжені вкладкою $1 річно, наслідком чого прибутки Т-ва були малі; на нинішній день виносить стан каси 4 доляри. Більші видатки покривалося складками між членами. Члени ухвалили піднести висоту вкладки на 6 долярів річно, з додатком 50 центів місячно на потреби Т-ва. З зібраної суми треба 50% відсилати до Централі.

Після дискусії над звітами й перерви вибрано виділ в такому складі:

Д-р С. Парфанович — голова; д-р Л. Обушкевич, д-р П. Джуль, д-р В. Дикий, д-р М. Міщенко — члени управи, з тим, що вони поділять між собою функції.

Після вибору, секретар відчитав резолюції, ухвалені Централею на ІІ Загальних Зборах. Над ними відбулася дискусія, в якій члени висказувалися проти яких-небудь політичних чи партійних потягнень та домагалися вияснення резолюції в справі д-ра Богатирчука. Прийнято такі резолюції:

1) Скласти щирий привіт Головній Управі УЛТ в Ню Йорку, подяку за доцьогочасне піклування нами, за покладення основ організації українських лікарів на еміграції, та за стремління до побудови нашої здоровоохорони на нових землях.

2) Загальні Збори стверджують, що УЛТ, Відділ Мішіґен, є професійною, аполітичною і апартійною організацією, що стоїть на національних принципах і об'єднує українських лікарів без огляду на партійну приналежність.

3) Закликають Лікарів, що живуть на терені стейту Мішіґен, щоб вступали в члени Т-ва та підпирали його морально й матеріяльно, бо розсіяність та неорганізованість послаблює нас. Тож треба цьому протидіяти так участю в громадсько-суспільному житті як і в житті УЛТ.

4) Взивають Колеґів, щоб використали всі спроможності та старалися влаштуватися у стейті Мішіґен, та нострифікувати студії.

5) Вибирають д-ра А. Т. Кібзея да адв. Панчука Почесними Членами за їхні заслуги для Товариства.

5) Уповажнюють Управу вже тепер приступити до розгляду можливости заложити український шпиталь у Дітройті.

Після резолюції відбувся доклад д-ра П. Джуля про можливості нострифікації в стейті Мішіґен. На нинішній день справа виглядає так: помимо неґативного відношення до цього сенату, що жадав громадянства, здається, що пройде ухвала, що вистачать перші папери. Тоді зможе перша частина, що зголосилася на червень, приступити до іспитів. Вони мали б перейти наперед вступний скрінінґ документів та знання англійської мови. Таких є 15. Щодо дентистів, то їхня справа на разі безвиглядна, та прийде на порядок, коли буде вже дефінітивно поладнана справа допущення до іспитів лікарів. Д-р Парфанович привітала лікарів-чужинців, що прийшли на Збори та на їхнє бажання запросила їх до участи в наукових сходинах Т-ва.

На цьому закінчилися Загальні Збори УЛТ, відділ Мішіґен.

Д-р С. П.

Ню Йорк, Н. Й.

Приготування до Паради Льояльности

Маніфестаційний Комітет по влаштуванню Паради Льояльности в Ню Йорку, яка відбудеться в дні 26-го квітня ц. р. між 92 та 63-ю вул. П'ятою Евеню та яку очолюватимуть українці, розпочав інтензивні приготування для величавого проведення її в цім році. Центральний Комітет Американських Ветеранів для проведення Паради Льояльности звернувся до українського комітету з проханням запросити на почесних гостей до Трибуни перед якою відбувається парада, Єрархів обох українських Церков. Комітет приготував ряд кличів для транспарентів, за свої кошти він виготовить 6-8 транспарентів, які будуть нести Укр. Амер. Ветерани. Організації в найкоротшому часі повинні для коректи переслати зміст своїх кличів на руки голови Маніф. Комітету п. В. Бакадові: Укр. Амер. Вет. 80 Ст. Маркс Плейс Ню Йорк.

Організації та Установи в найкоротшому часі повинні переслати свої пожертви на руки касієра п. В. Хоміцького: 414 Іст 9 вул. Ню Йорк.

Комітет замовив 5000 відзнак, які будуть продаватися ветеранами під церквами в найближчий час в цілі придбання фондів на оркестри та евентуальні візфльота.

Комітет прохає всі українські організації та установи митрополітальної округи Ню Йорку зголошувати свою участь в Параді на адресу секретаря п. В. Повзанюка: 316 Іст 10 вул. в Ню Йорку, для устійнення та заподання порядку машируючих колон. Дотепер зголосили свою участь Тов. Американських Приятелів АБН та Тов. б. Вояків УПА, які крім своїх кличів приготовляють відповідні вози-фльоти.

Комітет плянує під час Маніфестації роздавати відповідні летючки з кличами в англійській мові проти російського та комуністичного імперіялізму. зміст якої устійнить відповідна редакційна підкомісія, до якої входить проф. Паливода, мгр. Хамуляк та Інформ. Реф. Ком. Об'єднаних Організацій. Від масової участи українства та від надсилки грошей від організацій буде залежати успіх цьогорічної Паради Льояльности.

Інформаційний Референт Комітету Об'єднаних Організацій

Українська Театральна Група

Передо мною летючка такого змісту: „Бояриня" — драма (чому не „драматична поема" — Р. Л.), Лесі Українки — 25. 26. 27 квітня ц. р. — в залі театру „Амато Опера" — йде прем'єрою Української Театральної Групи в Ню Йорку — Постава і акторське виконання колишніх членів Театр-Студії Гірняка — Музичне оформлення Вадима Кіпи — Костюми Миколи Бутовича у виконанні О. і Ф. Бражників — Початок вистави о год. 8. — Кінець о год. 10:15 — Ціна квитків: $2.40."

Прочитавши цю летючку з десяток разів, я — звичайний прихильник українського театрального мистецтва — подразнив у собі всі забуті, завмерлі й ненароджені проблеми, що нераз виступають у всій своїй актуальності, драстичності й ... нерозв'язаности. Може це тому, що я знав зблизька Театр-Студію реж. Йосипа Гірняка, а тепер знаю Українську Театральну Групу. Саме з цих фактичних причин моя думка може бути інакша.

Минуле ... Була Театр-Студія — п'ять років. На шостому році „заснула" одиниця, що стихійно була признана метром культурного життя на еміграції. Причини? Ю. Дивнич сказав, що вона „потонула в еміґраційному болоті". Мистецькі керівники ствердили брак матеріяльної і моральної підтримки громадянства. Активні прихильники Театр-Студії блямували „батьків" громади. „Батьки" боронилися тим, що вони мають ще багато інших справ, а передовсім ведення відповідальної політичної роботи серед чужинців. Все вимагає грошей. Громадянство не дає „забагато". А громадянство? По різному. Одна частина хотіла, щоб керівник мав такі самі політичні погляди і т. д. Можна б ще обвинувачувати одні одних, але факт один: Театр-Студії вже нема. А з нею нестало одного з культурних мірил на еміграції.

II.

Але тепер, коли ми тут, в Ню Йорку, маємо У.Т.Групу, чи не краще, озброївшися досвідом минулого, збільшити нашу увагу цій мистецькій одиниці. Коли я читав вже згадану летючку, то відразу упорядкував всі факти, що характеризують чи будуть характеризувати У.Т.Г-у. Ось вони:

1. У.Т.Г-па складається з колишніх членів Театр-Студії. Для мене це значить, що актори свідомо чи підсвідомо, по всіх правилах природи, будуть старатися рівнятися до мистецької лінії Театр-

(Закінчення на сто. 4.)

ЗАКЛИК

у справі збирання матеріялів про совєтське народовбивство в Україні

Український Конґресовий Комітет збирає, як відомо, матеріяли про совєтське народовбивство (винищування українського народу) впродовж довгих років в Україні.

На проголошені досі два заклики в українській пресі надіслано дещо матеріялів про голод, депортування, масові розстріли й загалом про екстермінаційну політику червоної Москви у відношенні до українського народу.

З уваги на незвичайну важливість цієї акції для української справи, Український Конґресовий Комітет звертається оце втретє до всіх українців, що перебувають поза межами Рідної Землі, у вільному світі й можуть дати відповідні інформації, матеріяли — документи та свідчення в цій справі, повідомити про це Український Конґресовий Комітет.

Зокрема закликаємо ще раз Земляків допомогти нам зібрати матеріяли в справі Вінниці, що є зразком московсько-комуністичного терору в Україні.

Матеріяли, інформації й зголошення надсилати безпосередньо до Українського Конґресового Комітету.

Ukrainian Congress Committe of America, P. O. Box 721, Church St. Annex New York 7, N. Y.

Заввага:

Просимо всі українські, позаамериканські газети, передрукувати цей Заклик.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Закінчення зі стор. 3)

Студії. Для цього вони мусіли перебрати її високі ідеї і завдання. Говорячи про відповідальність, то вона у них подвійна. Це іспит перед бувшими учителями і перед громадянством. Не буду говорити як це важко прийдеться У.Т.Г-пі впевняти глядача, що він має до діла з „наслідницею" Театр-Студії. Я переконаний, що 50% мистецької вартости постановок Театр-Студії вистачать, щоб „Бояриня" була першим успішним іспитом.

2. Як колишнім членам Театр-Студії їм важко буде позбутися питомої „рутини" у мистецько-побутових справах. Не можемо з рукою на серці сказати, що цей побут варто наслідувати у всьому і вся. Актори У.Т.Г-пи повинні знати, що та „рутина" була успішна з мистецькими провідниками — Й. Гірняком і О. Добровольською. Але чи вона може бути успішною без них?

3. Поява У.Т.Г-пи в цьому часі, коли життя української громади в Америці (і в Ню Йорку) поволі стабілізується, дає причини до висловлення двох тверджень: а) число глядачів зменшиться, б) зате це число буде постійним.

4. Вибором „Боярині" на першу прем'єру У.Т.Г-па ствердила: а) свою настанову на найкращий український репертуар, б) свою громадську функційність. Можна дискутувати про театральність драматичних творів Лесі Українки (чи не краще тоді говорити про окремий театр Л. Українки? — Р. Л.), але це не значить, що їх кладеться під мистецький сумнів.

III.

Повищі факти дозволяють мені звернутися до:

I. Української Театральної Групи в Ню Йорку. Ми, активні прихильники українського театрального мистецтва дамо вам всю можливу матеріяльну і моральну допомогу. Це наш обов'язок. У мистецьких вимогах да вас будемо справедливі, але непощадні. Ми далеко забідні, щоб ще й супроти вас дозволити собі на дилетантизм. Тільки єдиний критицизм та мистецька скромність до себе самих дозволять вам у цих більш як важких обставинах творити вартості для вільного українського театру. Це вимагає бути не тільки фанатиком, а більше як пересічним. Це значить жертва.

II. Критиків. В наших еміграційних умовах, за браком нормального театрального процесу, „нормальних" акторів і фахової критики, рецензії на вистави наших двох театрів в Америці, повинні писати по-можності особи найбільш компетентні, а заразом (що дуже важне!), ті, що розуміють важкі проблеми українського театру. Переважно рецензії пишуть люди без поняття про театр, яким до того бракує ще й здорової та культурної інтуїції, або амбіціонери, яким подобається їхнє прізвище на сторінках газети (а тим самим на сторінках „історії"!). Ці останні для скріплення „азторитету" „відвалюють" цілі сторінки з Бєлінського, Станиславського і КО. Тоді виходить копа високопарних зворотів. При кінці такий „критик" відкриває аж тепер, що такий актор як Богдан Паздрій, має ... талант. Обом цим типам „критиків" український театр на еміґрації є в одному колі заінтересувань і знання з театром китайським, про який можна писати все. А читач, який хоч трохи розуміє театр, має з таких рецензій таке враження, що з подібного образу: на вулиці лежить спаралізований, а коло нього стоїть стороння людина і каже, що в нього краватка зав'язана не так, як треба!

III. Громадянства. Новостворена У.Т.Г-па є українською мистецькою одиницею і певно жде на підтримку всього українського громадянства („без різниці"!) в Америці, в Ню Йорку спеціяльно.

Роман Лисняк

Ютика, Н. Й.

Шевченківське свято

Дня 30 березня в залі єпископальної церкви місцевий відділ Українського Конгресового Комітету улаштував свято пам'яти Т. Г. Шевченка. Свято розпочалось виступом об'єднаних хорів, що проспівали „Заповіт" муз. Кошиця. Ми перший раз бачимо тут такий могутній вокальний український колектив і мимоволі виникає думка, що настав час, аби наше місто створило свій репрезентативний хор, який міг би взяти участь у конкурсі різних хорів, що відбувається тут кожної весни. Нас прямо зачарувала повнота звуку кожної партії, а особливо басів.

Святочний реферат прочитав проф. Омецінський, висвітлившн присутнім шлях боротьби за волю народові й свободу людині, на який стає весь Західній світ, а на який вказував наш Великий Кобзар. Він в своїй поезії відбив найтаємніші мрії нашого народу, висловив те, що нарід сторіччями носив у своїй душі і саме через це твори Шевченка такі близькі і рідні всім українцям. Тож не треба забувати, що тільки в боротьбі ми можемо здобути собі волю, тільки виконуючи заповіти нашого Генія, ми матимемо „в своїй хаті, свою правду".

Далі ми почули наймолодшу учасницю свята Зориславу Кушнір, що прочитала: „Мені однаково" і „Минають дні". Слухаючи цю деклямацію, ми відчули, що в наших наймолодших ми маємо надійний доріст, що вже з дитячих літ засвоїв „яких батьків і чиї вони діти". Виступ хору Свято-Покровської православної парафії показав нам одну з складних частин об'єднаного хору, що співав „Заповіт". Легко і чисто хор цей проспівав дві пісні: „Думи мої" і „Реве та стогне", муз. Лисенка, і нам особливо сподобалось, що друге речення кожної строфи з „Реве та стогне" хор повторював без слів закривши уста, імітуючи перегру бандури між двома строфами. Невеликий хор цієї громади робить приємне враження своєю чистотою в передачі пісень.

Другий відділ розпочався виступом Звенислави Лукашевич, яка виконала на скрипці „Український марш", муз. Садовського, в фортепіяновім супроводі Олега Єржківського. Треба сказати, що ця юнацька пара виявила стільки хисту і вправности у володінні інструментами, стільки душі вклала в трактовку мелодій, що ми можемо справедливо гордитися нею і радимо в „Український день", про улаштовання якого в нашому місті оголосили в цей вечір, обов'язково додати саме цю точку. Далі п. Лідія Василик прочитала вірш Вороного: „Сон зимової ночі". Своїм виступом дівчина ствердила нашу думку, що ми маємо надійну зміну, бо так гарно читати, може лише той, хто сам відчув красу нашого вірщу. Наступною точкою був виступ досвідченого нашого піяністя п. Савицького, який виконав: „Прелюд" муз. Барвінського. Тут хочемо відмітити оригінальну трактовку у виконанні та досконале володіння інструментом. Останньою точкою концертової частини був виступ хору греко-католицької парафії, що виконав три пісні: „Тече вода" та „Гей брати" у розкладці Воробкевича та „Якби мені черевички" муз Колесси. Вже кількісний склад хору показує, що цей хоровий колектив творить основу об'єднаного хору, бо має коло 40 хористів, себто дві третини з'єднаного хору. Ми спиняємось лише на центральній точці виступу: „Якби мені черевички". Складність цього твору є під силу лише досвідченому колективові і хор блискуче справився з взятим на себе завданням. Як солісти, так і ввесь хор звучали прекрасно і цілком заслуговують спільної, дружньої подяки, якою присутні наділяли хористів за кожну виконану точку. Хочемо відмітити гарне тріо солістів: Ярослава Кушнір — сопран, Ірина Гошовська — альт і Володимир Лютинський — тенор, але єдину партію чоловічого голосу слід було б дати драматичному тенору, який своєю силою зрівноважував би партії двох сильних жіночих голосів, чого не міг зробити м'який, ліричний тенор п. Володимира Лютинського. Хором керував п. Кокодинська.

Свято закінчилось національним гимном, що його почав хор на естраді і підхопили всі присутні в залі гості. Саме цей спів з'єднав усіх присутніх і спостерігаючи це, ми хочемо висловити щиру подяку нашому відділові УКК, що неухильно, крок за кроком, веде нашу українську громаду до одної мети — об'єднання всіх українців в єдину, дружну сім'ю.

О. Ч.

Перт Амбой, Н. Дж.

Академія в честь Шевченка

Дня шостого квітня, місцевий відділ ООЧСУ, при співучасті місцевого хору „Боян", влаштував академію-концерт в честь великого генія і пророка українського народу Т. Шевченка. В місцевім Народнім Домі зібралося чимало людей, як старої так нової іміґрації, як і тут роджених українців, що прийшли, щоб віддати честь великому українцеві. На стіні, прикрашеній килимом, великий портрет Т. Шевченка, прибраний вишитим рушником та живими квітами, немов живими очима дивився на присутніх, які зібралися, щоб пом'янути його не злим тихим словом. Академію започатковано відспівання американського гимну та Заповіту, у виконанні хору „Боян" під проводом п. С. Грабара. Палкою промовою про значення Т. Шевченка для українського народу відкрив свято п. Гавриш. Промовець звернувся з закликом до присутніх, щоби вони підтримували Український Конгресовий Комітет, який змагає до того, щоб допомогти українському народові виконати заповіт Т. Шевченка. Після вступного слова, двох маленьких хлопців, Ковалюк Б. та Мельник Я. в козацьких одностроях, віддеклямували „Присягу Т. Шевченкові" за що публіка нагородила їх рясними оплесками. Рівно ж гарно деклямувала маленька Бадяк Ярослава вірш: „Я дитина українська, сьомий рочок маю". Наступними точками були пісні у виконанні жіночого хору „Боян" під кер. п. С. Грабара. Деклямацією „Розрита могила" у виконанні Єв. Бадяк закінчено першу частину програми.

Другу частину започаткував змістовним рефератом про життя і творчість Т. Шевченка д-р В. Сайкевич. Промовець у свойому рефераті змалював життя і творчість Т. Шевченка від наймолодших літ аж до його смерти та вказав на вплив Шевченка на українську літературу аж до сьогоднішніх днів. Хоч Шевченко помер далеко від рідного краю, сказав промовець, але сини України виконали частинно його заповіт. Але недалекий той час, коли заповіт Шевченка буде повністю здійснений і в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій, пом'януть його не злим тихим словом. Дальше п. Будняк, при фортепіяновім акомпаніяменті п. Шляхетки, відспівав дві пісні. П. Стахів віддеклямував „До Основ'яненка", а трьох маленьких акордіоністів, котрих майже не було видно з-за акордіонів, а саме: М. Романець, Р. Чума та Ф. Кріґер, відіграли три пісні. Останньою точкою був виступ мішаного хору „Боян" під керівництвом п. С. Грабара. Національним гимном закінчено свято.

Г. Т.

Ню Гейвен, Конн.

Панахида

В неділю 6 квітня в Українській Православній Церкві в Ню Гейвен відбулася панахида за спокій душі світл. пам'яти професора УТГІ д-ра Ісаака Прохоровича Мазепи, кол. Голови Виконного Органу УНРади і героя Зимового Походу. Настоятель Парафії о. М. Чернявський в прочуленому слові підніс великі заслуги небіжчика, його вірне й безкорисне служення ідеї державности нашої Батьківщини. Всі присутні відчули болючу страту видатного державного мужа в добу, коли українська справа потребує його досвідченого керівництва.

Кожний свідомий українець, та кожна свідома українка, вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшувати кадри ідейних українських працівників.

Листування Редакції

В. П. Шікаго. — Підприємець може відправити робітника з роботи без виповідження, якщо в фабриці нема юнії і нема контракту між юнією й власником, де подані причини відправлювання робітників. У Вашому випадку Ви повинні користати з суспільного забезпечення і дістати допомогу як безробітний.

— 0 —

ДОПИСИ про різні народні свята та громадську активність містимо так скоро, як тільки можемо. З деяких громад нас запитують про дописи, яких ми не дістали. Тепер таке трапляється частіше. Чи тут вина пошти, чи яка інша, не знаємо. Коли якийсь допис не появився в газеті впродовж двох-трьох тижнів, значить, ми його не одержали. Як є інші причини, тоді ми відсилаємо допис, чи пишемо листа.

РОЗШУКИ

Пошукуємо свого сина ВЛАДЗЯ ҐУТ, нар. 1930 р., що мешкав у Людвіківка, пов. Долина, в Галичині. У 1944 році був в Австрії. Батьки Еліяш і Марія просять сповістити про нього на адресу: **ELIJASZ GUTT, 1931 N. Leawit St., Chicago 47, Ill.** Европейські газети дуже прошу передрукувати.

п. **ІВАН КІНДРАТ!** Зголоситися зволить по свій **ДИПЛОМ** з університету в Мінхені на адресу:

R. LEWYCKY,
923 McLain Street,
Elizabeth, N. J.

ЗМІНА АДРЕСИ

Усіх тих урядників відділів У. Н. Союзу і членів, що зі мною співпрацюють, прошу писати на адресу: **7250 Manse St., Forest Hills, N. Y.**, або кликати по тел.: **BO: 8-4239** між год. 9 до 12 вполудне, або між год. 9. в 10.30 ввечорі.

Василь Загаєвич,
організатор У. Н. Союзу.

ЗМІНА АДРЕСИ УВАН в ЗДА і МУЗЕЇВ УВАН

З 10-го квітня 1952 р., редакція Анналів УВАН, Літературно-наукового Збірника УВАН, Секретаріят УВАН в ЗДА. Бібліотека та Музей-Архів УВАН переходять до нового приміщення:

11½ West 26th St.
New York 1, N. Y.
Tel.: Lexington 2—4439

На цю адресу просимо адресувати кореспонденцію, газети, пакунки тощо.

Управа УВАН

Подається до відома всіх редакцій, видавництв і авторів, що один з обов'язкових примірників, який досі посилався на адресу проф. Л. Бачинського, Warrenton, належить надсилати на адресу проф. Л. Бачинського:

Leonid Bachynskyj
4414 Brooklyn Ave
Cleveland, Ohio.

Управа УВАН в ЗДА

(ог)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 2810. Похмура зустріч.

„Отаму нема з нами, Тарзане", — спостеріг Хірам. „Він зустріне нас при Сенуті з Робертом Ворріком" — Тарзан виявив.

„Що це?" — Хірам питався лагідно, помічаючи настороженну поставу Тарзана. „Запах Шіти, леопарда, тут сильний".

„Ой падоньку!", вигукнув переляканий Хірам. „Дивися там!" Блискаючи зловіщо очима, гаркаючи губами, стягненими взад, щоб відкрити гострі як шабля кли, дика.